PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 377 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, sobota, 24. avgusta 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Danes Jugoslaviji nihče ne more reči, da želi vojno po tako strašnih izkušnjah, po ogromnih krvavih žrtvah in požarih, po brezmejnih izgubah in trpljenju. Naše ljudstvo noče ničesar drugega kot mir, da b se moglo v miru mirno razvijati.

Maršal TITO

Statut tržaškega pristanišča

po predlogu jugoslovanske delegacije

Pariz, 23. — Davi so se nepričakovano razširile v krogih konference vesti, da so se sestali generalissimus Stalin, angleški ministrski predsednik Attlee in ameriški predsednik Truman. Sestanka naj bi se udeležil tudi ministrski predsednik Bidault. Sestali naj bi se na ozemlju ameriškega predsednika «Williamsbourg». Vesti pa do opoldne ne niso bile potrjene in so jih zaradi tega sprejeli z veliko rezervirano-stjo.

Danes dopoldne v okviru konference ni bilo nobenih posebnih sej in sestankov. De Gasperi je davi odpotoval v Rim. Pred svojim odhodom je dal novinarjem nekaj izjav. Med drugim je dejal da morajo biti ljudje v Italiji slej ko prej potrpežljivi in da bo morda mirovna pogodba v nekaterih podrobnostih neznatno spremenjena v prilog Italiji, večjega uspeha pa da ni pričakovati. Za Italijo, je dejal, so posebno težki gospodarski pogoji. Morda se bo pogodba omilila neznatno tudi glede omejitve italijanskega vojnega brodovja in v kolonijalnih vprašanjih.

Kar se italijanskih reparacijskih bremen tiče, je omeniti, da je egiptski delegat Sidi paša davi izjavil, da zahteva Egipt sedaj od Italije na račun reparacij skupno 100 milijonov angleških funtov. Od svoje prvotne zahteve je Egipt odstopil in jo je znižal za 190 milijonov funtov.

Jugoslovanska cona

v tržaški prosti luki

Jugoslovanska delegacija je predlagala, kakor poroča agencija AFP, tajništvu konference poseben predlog, v katerem obravnava statut tržaškega pristanišča. Jugoslovanski predlog določa, naj bi tržaška luka postala prosta. Pri tem obeležuje tudi njene meje. Jugoslavija zahteva, da se v prosti luki določi poseben del, ki bi se postavil neposredno pod jugoslovansko upravo, in ki bi služil zgolj jugoslovanskemu prometu po morju in po kopnem. Tržaško svobodno mesto naj bi vse naprave in skladišča v tem predelu pristanišča odstopilo brez odškodnine Jugoslaviji.

Trgovinske ladje in blago sleherne države naj bi imele zajamčen prost dostop v tržaško pristanišče tako za natovarjanje kakor raztovarjanje, za tranzit, ali pa tudi, če je blago namenjeno tržaškemu svobodnemu mestu, ali pa izhaja iz njega. Jugoslovansko - tržaška carinska unija kakor tudi vlada tržaškega svobodnega mesta ne bi predpisovali nikakih carin in nikakih drugih taks na to blago. Oblasti tržaškega svobodnega mesta pa bi imele pravico do nadzorstva v prosti luki. Tržaške oblasti bi izdajale tudi vse odredbe glede pomorske plovbe v svojem območju. Tranzitno blago, ki bi šlo skozi tržaško prosto luko, bi imelo prosto pot po železnicah vseh držav, ki bi bile zastopane v upravnem svetu pristanišče.

Pristaniški upravni svet

Upravni svet pristanišča bi sestavljali zastopniki ZSSR, Zedinjenih držav, Velike Britanije, Francije, Jugoslavije, Italije, Češkoslovaške, Avstrije, Madžarske, Poljske, Albanije, Rumunije, Ukrajine in tržaškega svobodnega mesta. Predsednik bi bil hkrati predsednik tega sveta. Svet bi imel nalogo, izdati vse potrebne ukrepe za izvajanje pristaniškega statuta, določati proračun in pristojbine, kontrolirati vse delo v luki, imenovati pristaniškega poveljnika in njegovega asistenta, ju odstavljati, upravljati pristaniško premoženje in odrejati pristaniško finančno politiko.

Izvršne upravnega sveta bi moral izvrševati pristaniški poveljnik, ki bi upravljal vse naprave ter skrbel za redno poslovanje uprave, za izvajanje vseh del in vzdrževanje zgradb. Predstavljal bi pristanišče kot pooblaščenec upravnega sveta. Pristaniški statut bi se moral vnesti v mirovno pogodbo z Italijo enako kakor statut tržaškega svobodnega mesta. Določbe glede jugoslovanske svobodne cone v tržaškem pristanišču bi se morale smatrati za konvencije med Jugoslavijo in tržaškim svobodnim mestom ter bi se ne smele spreminjati brez njenega pristanka.

Osnove statuta tržaškega svobodnega mesta

Agencija «AFP» obeležuje tudi statut tržaškega svobodnega mesta, ki je bil prav tako že predložen tajništvu konference. Znano je, da bi moral po jugoslovanskem predlogu Varnostni svet ZN podati jamstva za popolno neodvisnost in nedotakljivost tržaškega svobodnega mesta. Statut naj bi pomenil dejansko unijo mesta in FLRJ. Stalno bi se moral spreminjati zgolj na osnovi sporazuma v okviru Varnostnega sveta ZN in po pristanku Jugoslavije.

Tržaško svobodno mesto bi ostalo nevtralno, bi se demilitariziralo. V njem bi delovala le notranja policija, opremljena z lahkim orožjem in sestavljena iz pripadnikov mesta. Jugoslavija pa bi imela pravico vzdrževati v tržaškem svobodnem mestu oddelke svojih straž za zaščito železnic, carinske cone in obale. Poseben komisar naj bi nadzoroval izvajanje statuta in ukrepov vlade svobodnega mesta. Guverner svobodnega mesta naj bi imenovala jugoslovanska vlada. suverenostne pravice se priznajo prebivalstvu, ki bi z volitvami na osnovi splošne volivne pravice izvolilo ljudsko skupščino, kateri bi bila odgovorna mestna vlada z izvršno oblastjo. Ustavno bi se zajamčila svobodna sodna oblast Z ustavo bi bile zajamčene tudi državljanske pravice prebivalstva in za državljane svobodnega mesta bi se priznali vsi oni, ki živijo v mestu trajno od 28. oktobra 1918 dalje, ali pa so bili tam pristojni, ali pa so bili pristojni v kraje v nekdanji Avstro-ogrski odnosno Jugoslaviji. Vlada bo lahko zahtevala, da se ostali odselijo v Italijo, če optirajo zanjo, in sicer v enem letu po opciji. Za službene jezike v svobodnem mestu se določajo italijanščina, slovenščina in hrvaščina. Jugoslavija zastopa svobodno mesto in njegove državljane v tujini. Vse sklenjene konvencije pa se uveljavijo, ko jih tržaška ljudska skupščina ratificira. Svobodno mesto sklene z Jugoslavijo carinsko. poštno, brzojavno, telefonsko in železniško unijo. Mesto bo imelo svoj novčni sistem, ki pa bo z valutno pogodbo vezan na jugoslovanski dinar. Jugoslovanskim državljanom se prizna pravica svobodnega bivanja v tržaškem mestu, Tržačanom pa v Jugoslaviji.

Prehodna uprava v Trstu

pod vodstvom medzavezniške komisije

Kot prehod od sedanjega na novi režim določa jugoslovanski predlog, da se sedaj ukine mesec dni po uveljavljanju mirovne pogodbe. Posebna medzavezniška komisija, sestavljena iz zastopnikov ZSSR, Zedinjenih držav, Velike Britanije in Francije naj bi opravljala vladne posle do izvolitve ljudske skupščine. Ta komisija naj bi imela na razpolago oborožene sile po 1000 mož od vsake izmed omenjenih štirih velesil. Ti oddelki pa naj bi si ne razdelili področja po ločenih conah, marveč naj bi delovali pod skupnim poveljstvom in naj bi se umaknili iz Trsta mesec dni po izvolitvi ljudske skupščine. Izvršno oblast pa naj bi v tem času opravljal začasni izvršni svet, ki naj bi ga imenovala medzavezniška komisija, ter naj bi bil sestavljen iz šest članov, Tržačanov, in sicer štirih Italijanov in dveh Jugoslovanov. Izvršnemu svetu naj bi bila v pomoč začasna skupščina, sestavljena iz 60 Tržačanov, in sicer 40 Italijanov in 20 Jugoslovanov. Ta skupščina naj bi se sestavila v dogovoru s političnimi in sindikalnimi organizacijami in bi morala predstavljati vse politične tendence na področju svobodnega mesta. Imela naj bi posvetovalno vlogo. Sodišča naj bi se prav tako sestavila izključno iz tržaških državljanov.

Tajništvu pariške konference je tudi abesinska delegacija predložila posebno spomenico, v kateri utemeljuje pripadnost Eritreje k Abesiniji. V spomenici navaja vrsto zgodovinskih in narodnostnih razlogov ter obeležuje italijansko okupacijo te dežele. Še leta 1944. je angleška vlada poslednjič izjavila, da pristaja na abesinske zahteve po Eritreji in na abesinsko izhodišče na morje. Spomenica navaja tudi gospodarske razloge za priključitev Eritreje k Abesiniji; dežela uvaža 85% vseh svojih potrebščin iz abesinskih krajev. Posebej obeležuje spomenica potrebo Abesinije po izhodu na morje. Nazadnje pa postavlja še abesinske reparacijske zahteve v znesku 184 milijonov angleških funtov.

Medtem se je izvedelo, da namerava avstrijski zunanji minister predložiti konferenci nekaj tajnih dokumentov, ki so jih našli v berlinski kancelarski palači in ki pričajo o avstrijskem odporniškem gibanju proti nacističnemu režimu.

Davi so se sestali zastopniki britanskega imperija in Indije z britansko delegacijo na pariški konferenci. Sestanek je vodil britanski zunanji minister Bevin.

Prvi sklepi odbora

o uvodu mirovne pogodbe z Italijo

V ožjem okviru konference je danes popoldne zasedal odbor za politične in teritorialne klavzule mirovne pogodbe z Italijo. Seje se je udeležil tudi ameriški senator Connaly, ki je včeraj prispel iz Amerike.

Uvodoma so na seji prebrali tri člene uvoda mirovne pogodbe. Prvi našteva zavezniške države, ki bodo podpisale mirovno pogodbo z Italijo. Ta člen je bil sprejet brez debate. V drugem členu, ki ugotavlja odgovornost fašizma in italijanske države za vojno, je nizozemski delegat predlagal, da bi se v njem ugotovilo, da je Italija «pričela vojno», namesto da je «vojno napovedala», tako da bi se njena odgovornost pravno razširila tudi za vojno z onimi državami, ki jih je dejansko napadla in jim ni formalno vojne napovedala, kakor velja to za Nizozemsko samo, za Novo Zelandijo, za Belgijo in še za nekatere druge države. Italijanska delegacija se je v svoji spomenici o uvodu pogodbe naravnost sklicevala, da tem državam vojne ni napovedala, zaradi česar naj bi se izločile iz vrst onih, ki naj bi sedaj sklenile mirovno pogodbo z njo.

V debato je posegel tudi Višinski, ki je v svojem govoru poudaril, da je Italija napovedala napadalno vojno vsem zavezniškim državam hkrati in skupno, ne glede na to, kako je to svoje dejanje pravno označila. Oznaka, kakor je bila podana v načrtu sveta štirih velesil za mirovno pogodbo z Italijo, v polni meri upošteva zgodovinski razvoj zadnje svetovne vojne, v kateri je Italija napovedala vojno eni, praktično pa je začela borbo proti vsem zavezniškim državam.

Italija pa vojne ni provocirala, marveč se je le pridružila, kajti dejansko jo je začela Nemčija. Višinski se je skliceval na sklepe in vzajemna pojasnila v svetu štirih velesil glede na to razlago. Delekat Bele Rusije se je pridružil sovjetskemu stališču. Avstralski pa je tedaj demonstrativno podpri nizozemski predlog. Pri glasovanju se je za nizozemski predlog izrazilo 12; proti njemu pa 9 delegatov. Med poslednjimi so bili delegati vseh štirih velesil. Pri razpravi o tretjem členu uvoda v mirovno pogodbo je jugoslovanski delegat predlagal spremembo besedila, tako da bi se v njem ugotovilo, da je Italija za časa vojne okupirala in si delno anektirala tuje ozemlje. Ameriški delegat pa je vztrajal pri prvotnem besedilu in tudi belgijski delegat ga je pri tem podprl. Tedaj je jugoslovanski delegat izjavil, da bo stavil drugačen spreminjevalni predlog.

Nezakonito pridržane ladje

na ameriškem okupacijskem področju Avstrije

Jugoslavija bo predložila zadevo Združenim narodom

Beograd, 23. Tanjug. — Ves tisk komentira danes zahtevo jugoslovanske vlade, da se stavi na dnevni red prihodnjega zasedanja gospodarskega in socialnega sveta Združenih narodov vprašanje nezakonitega pridržanja jugoslovanskih trgovskih ladij, ki se nahajajo v ameriški okupacijski coni v Avstriji.

Glasilo ljudske fronte «Glas» piše, da je Jugoslavija napravila vse mogoče, da bi se izognila temu nesporazumu.

Ko so Nemci zapustili Jugoslavijo, so odpeljali, kar so mogli in tako tudi vse rečne ladje, ki so bile vsidrane na jugoslovanskih rekah. Odpeljali so 167 jugoslovanskih ladij v zgornji tok Donave v pokrajino Linza in Regensburga, ki so danes pod ameriško upravo.

Po končanih sovražnostih se je ugotovilo da so te ladje v odličnem stanju in da pripadajo Jugoslaviji. Kompententne ameriške oblasti in njihovi funkcionarji so potrdili to lastnino in pridržanje teh ladij predstavlja ogromno škodo za Jugoslavijo ter resno ograža njeno gospodarstvo.

Ameriški krogi so vselej našli razne izgovore, samo da ne bi izročili teh edinic. Med washingtonsko in beograjsko vlado so izmenjali številne note, prizive in memorandume. Kljub temu da so ameriški predstavniki v jugoslovanski prestolnici dali številne obljube, so jugoslovanske rečne ladje še vedno v rokah ameriških oblasti. To v prvem hipu nerazumljivo in nenavadno ravnanje, poudarja list, nam je bilo točno pojasnjeno po ameriških pristojnih krogih. Izjavil so nam, da nam bodo ladje izročili s pogojem, da bi podprli ameriško tezo o internacionalizaciji Donave.

Jugoslovanska vlada je odločno odgovorila na to politično mahinacijo, ki predstavlja izsiljevanje brez primere v škodo zavezniške države, ki tega gotovo ne zasluži. Jugoslavija je zato vso zadevo predložila mednarodnemu forumu organizacije Združenih narodov.

«Politika» poudarja, da je jugoslovanska vlada prisiljena predložiti to vprašanje organizaciji Združenih narodov, ker se ni moglo rešiti neposredno med vladama Združenih držav in Jugoslavije.

Jugoslavija upravičeno zahteva povračilo tega, kar ji pripada. In ne bi nikoli pričakovala, da bo zavezniška država ovirala pomoč drugi zavezniški državi, ki je bila po vojni hudo opustošena, pri njenih naporih za obnovo. Jugoslovanska vlada ni tega pričakovala zlasti zato, ker so lastnino teh ladij potrdile ne samo nemške paroplovne družbe, ampak tudi avstrijske in madžarske.

Jugoslavija je izvršila vse potrebne formalnosti za povračilo teh ladij. Ugotovljeno je tudi, da most v Tulnu pri Linzu, ki je služil za izgovor, da se ne bi ladje vrnile, ne predstavlja nobenega vzroka, da bi te ladje ostale v inozemstvu.

Jugoslovanski predstavniki so izjavili, da so pripravljeni prevzeti vso odgovornost za dopremo teh ladij v jugoslovanska pristanišča in za morebitno škodo, ki bi nastala. Jugoslavija polaga vse svoje upanje v mednarodni forum organizacije Združenih narodov, na katero se je obrnila, da se ji priznajo njene pravice.

Jugoslovanski poslanik odpotoval iz Atene

Atene, 23. (VZN). — Jugoslovanski poslanik v Grčiji Izidor Cankar je danes z letalom odpotoval v Beograd. Na letališču ga je spremljal sovjetski veleposlanik admiral Rodianov.

Britansko poročilo o poškodovanju parnika „Aleksander"

Atene, 23. — Angleški poslanik v Atenah je objavil sledeče poročilo o zadevi parnika «Aleksander», ki je bil poškodovan v pristanišču v Patrasu:

Britanski poslanik ima za svojo dolžnost sporočiti, da so škodo povzročile eskadrile RAF-a, ki so uporabljale to ladjo kot objekt pri vajah, misleč, da gre za kako nemško zapuščeno ladjo.

Stephanopoulos je izjavil, da je pojasnilo britanskega poročila zadovoljivo in je dodal, da želi Grčija voditi politiko miru v odnošajih do Jugoslavije.

La Guardia o mirovni konferenci

London, 23. (VZN). — Fiorello La Guardia, glavni ravnatelj ustanove UNRRA, je včeraj obiskal ruševine v Varšavi. Časnikarjem je izjavil: «Mirovna konferenca bi morala potekati na kraju ruševin; to bi zadostovalo, da bi preprečilo vsako razpravo o postopku». Nadalje je dejal: «Neverjetno je, kako more človeštvo degenerirati do tako meje, da se poniža s takimi zločini kot je uničenje varšavskega židovskega okraja».

Indijski študenti na mladinski progi

Beograd, 23. - Tanjug — Skupina devet indijskih študentov iz Londona je danes dospela na mladinsko progo. Indijski študenti bodo delali skupno z beograjskimi študenti in bodo tako prebili del počitnic. Že prvi dan se je med njimi in jugoslovanskimi studenti razvilo tesno prijateljstvo.

Češki narodni svet zahteva spremembo sodbe proti članom protektorata

Praga, 23. VZN. — Češki narodni svet je za nocoj sklical zborovanje na prostem, da bi zahtevali spremembo sodb proti članom vlade protektorata Češke in Moravske, ki ga je ustanovila Nemčija.

Zastopstvo sveta je pred kratkim imelo razgovor z ministrskim predsednikom Klementom Gottwaldom, ki je obljubil, da bo preučil možnost, da se razprava obnovi. Komunisti so vodili silovito kampanjo proti odločitvam sodišča.

Češkoslovaški pravosodni minister dr. Prokop Drtina je sinoči protestiral v neki radijski oddaji proti obtožbam, izrečenim proti sodnikom narodnih sodišč. Izjavil je, da je glavni del sodnikov sodeloval v odporniškem gibanju in da so bili vsi imenovani od češkega narodnega sveta, v katerem so zastopniki vseh vladnih strank.

Bolgari bodo glasovali za republiko

Sofija, 23. VZN. — Zaradi včerajšnjega sklepa je zdaj gotovo, da se ne bo nobena politična organizacija uprla republikanski obliki vlade, ko bodo 8. septembra v Bolgariji glasovali o ustavnem vprašanju.

Razen ene same izjeme so vsi izvršni odbori vseh strank, ki so nasprotne «Ljudski fronti», včeraj objavili izjavo, da bi spodbudili bolgarsko ljudstvo, naj glasuje na septembrskem referendumu za demokratsko ljudsko republiko.

Sovjetska trgovinska delegacija v Italiji

Rim, 23. - VZN — Minister za poljedelstvo Segni je sprejel trgovinsko delegacijo Sovjetske zveze, ki jo tvorijo ing. Riebukin in dva druga izvedenca. Izjavili so, da se zelo zanimajo za italijansko proizvodnjo cepiv.

Delegacija bo obiskala preizkuševalni postaji sviloreje v Ascoli Piceno in v Padovi ter zavod za cepiva v Milanu in industrijska podjetja v Lombardiji.

KRATKE VESTI

WASHINGTON. — Ameriško trgovinsko ministrstvo je včeraj objavilo, da je medzavezniška agencija za reparacije z sedežem v Bruslja sporočila seznam 21 nemških tovaren, ki imajo tovarniške naprave optičnih inštrumentov, strojev, kemične, vojne, letalske in hidroelektrične energije, ki jih bodo upoštevali pri dodelitvi državam, ki sodelujejo v odboru.

LONDON. — Nizozemske oblasti v Bataviji so sporočile, da so ob napadu, ki je bil pred dvema dnevoma blizu Surabaye, pobili 200 Indonezijcev in jih 700 zajeli. Pri spopadu sta bila dva nizozemska mornariška strelca ubita, dva pa ranjena.

RAZPRAVA V LJUBLJANI

Izdajalec Rupnik

je bil povezan z vsemi sovražniki jugoslovanskih narodov

Ljubljana, 23. — Vojaško sodišče IV. armade je včeraj pričelo zaslišavati Leva Rupnika. Na vprašanje javnega tožilca, če se čuti krivega je dejal: «Gospod predsednik, čutim se krivega».

Obtoženi Rupnik je že pred kapitulacijo Jugoslavije pričel s svojim izdajalskim delom. Ustaškemu polkovniku Ljuliču je napravil skico, kako je treba formirati ustaško vojsko. S tem je priznal izdajstvo, ki ga je izvršil kot general bivše jugoslovanske vojske.

Nadalje je obtoženec priznal, da je delal načrte za uničenje partizanskega gibanja. Potrdil je, da ga je postavil za šefa Ljubljanske pokrajine Rainer in je bil ob prisotnosti škofa Rožmana slovesno ustoličen. Škof Rožman je tudi prisostvoval sejam «odbora vaških straž», kjer je Hacin jemal svoje policijske krvnike. V Rupnikovi osebi je bilo združeno sodelovanje med domobranstvom in Nemci kot vojaško formacijo na eni strani, na drugi strani pa je bil kot šef Pokrajinske uprave v civilni oblasti zopet zvezan z Nemci. Potrdil je, da je izdal naredbo, v kateri opozarja na podporo nemške vojske in ščuva na borbo proti partizanom. Naveden je bil tudi dokument o uničevanju terencev, med katerimi je bilo, kakor je znano, ubitih mongo žena in deklet.

Iz nadaljnjega poteka razprave je bilo razvidno, da je bil Rupnik povezan z vsemi sovražniki slovenskega ljudstva in jugoslovanskih narodov: s četniki, ustaši, ljotičevci in gestapom. Celo po kapitulaciji Nemčije je nadaljeval izdajalsko politiko in se je po begu v Avstrijo in pozneje v Italijo v begunskih taboriščih stavil na razpolago komandi «delov jugoslovanske vojske» v Eboliju, kjer se je zavzemal za to, da bi se s pomočjo Anglo-amerikancev obnovila v Jugoslaviji kraljevina.

V bivši Jugoslaviji je bil Rupnik komandant utrjevalnih del. Bil pa je že tedaj v stikih z nemškim oficirjem Königom, ki mu je izdajal vojaške tajnosti.

Obtoženec je med drugim tudi izjavil, da je za časa italijanske okupacije Gambara vzpostavil z majorjem Novakom v okolici Novega mesta brezžično zvezo za korespondenco s Kairom. Plava garda je bila torej v službi italijanskega okupatorja obenem pa v stikih s štabom jugoslovanske vojske v Kairu.

Po Rupnikovih izjavah je velik del duhovščine aktivno sodeloval v borbi proti lastnemu narodu. Med drugim mu je njegov sin dejal, da nekateri duhovniki znajo bolje ravnati s strojnico kakor z monštranco.

O taborišču Fermo je zatrdil, da je popolnoma ustaško. Ustaši so dosegli pri papežu sprejem ter materialno pomoč v denarju. Papež jih je imel v avdijenci skoraj pol ure.

Rupnik je tudi zaradi neovrgljivih dokazov priznal, da je bil oboževalec Hitlerja. Nadalje je izjavil, da mu je Adolf Ribnikar, urednik «Večernika» v Mariboru, poslal pismo, v katerem je rečeno, da je bil oklic novoimenovanega župana Leva Rupnika, ki ga je naslovil Ljubljančanom, historičen akt v zgodovini slovenskega naroda in ga je nazval «odrešenika» slovenskega naroda.

Razprava se je zaključila popoldne ob 14.30.

„Primorski dnevnik" bo namesto danes izšel na štirih straneh v torek dne 27. avgusta s poročilom in slikami Parade dela v Ajdovščini ter številnimi drugimi zanimivostmi.

TISKOVNA KONFERENCA MARŠALA TITA

Resnica o poletih ameriških letal

preko jugoslovanskega ozemlja

Jugoslavija ne želi motiti odnošajev med zavezniki, zahteva pa spoštovanje njene suverenosti

Beograd, 23. Tanjug. — *Jugoslovanski ministrski predsednik maršal Tito je dal danes anglo-ameriškim časnikarjem sledeče odgovore v zvezi s kršenjem jugoslovanskega ozemlja po ameriških letalih:*

Vprašanje: *«Ali mislite, da so kršenja jugoslovanskega ozemlja namerna in če je temu tako, kakšen je namen?»*

Odgovor: *«Ponavljajoče se kršenje jugoslovanskega ozemlja od konca vojne dalje kljub protestom jugoslovanskih vojaških oblasti ter protestom in notam jugoslovanske vlade zavezniškim vladam jasno dokazuje, da so bili ti poleti namerni. Trdno smo prepričani, da imajo poleti zavezniških vojaških letal — bombnikov, lovcev raznih tipov in celo letečih trdnjav — nad našim ozemljem v prvi vrsti namen, pokazati vojaško moč, ustrahovati naše patriotično prebivalstvo z ene strani in hrabriti z druge strani protiljudske elemente v Jugoslaviji. Poleg tega hočejo s temi poleti ne samo borbenih letal, pač pa tudi vojaških transportnih letal, nad našim ozemljem vršiti izvide v onih predelih, kjer so nastanjene naše vojaške edinice ter ob naših obmejnih pasovih. Poleg tega se ne more sistematično preletavanje zavezniških transportnih in potniških letal nad našim ozemljem v severni Sloveniji pripisati slučajnosti in slučaju in slabim vremenskim prilikam, pač pa so namerni in predstavljajo samovoljno dejanje zavezniških pilotov, ki ne spoštujejo suverenosti naše države in preletavajo naše ozemlje brez dovoljenja z namenom, da bi skrajšali progo, kakor so oni sami izjavili.»*

Vprašanje: *«Ali se bodo še ponovili primeri kakor 9. in 19. avgusta, če bi ameriška letala letela brez dovoljenja nad jugoslovanskim ozemljem?»*

Odgovor: *«Ne, ker takoj po drugem primeru, za katerega nismo mi imeli nobene odgovornosti, so bili dani jasni nalogi, naj ne streljajo na transportna letala, ki bi eventualno kršila naše ozemlje s tem, da bi ga preletela brez dovoljenja ali višje sile, pač pa naj se jim da znamenje, naj pristanejo. V primeru, da ne bi dobili odgovora, naj se vzame njihova številka in ugotovi komu in kateri državi pripadajo, da se bodo pozneje podvzeli potrebni koraki».*

Vprašanje: *«Na kakšen način bo možno doseči sporazum med Združenimi državami in Jugoslavijo, tako da bodo ameriška letala, ki bi zgrešila smer in ki bi se znašla v sili, lahko dobila pomoč?»*

Odgovor: *«To se da lahko doseči. Tem bolj, ker smo tudi v preteklosti dokazali zavezniškim letalcem, da smo tudi za ceno žrtev pripravljeni pomagati letalcem v primeru višje sile. Mislim, da bi se lahko ravnali na ta način, da bi letala, ki bi zgrešila smer, ali ki bi se znašla v težavnem položaju, oddala znake, prosila pomoči in sporočila, da so zgrešila smer. Lahko ste gotovi, da bodo naši vojaški in civilni organi storili vse, da jim pridejo na pomoč».*

Vprašanje: *«Ali je znak, ki se uporablja za pristajanje, mednarodno priznan, in katere države ga uporabljajo?»*

Odgovor: *«Ne vem točno, mislim pa, da je znak dan po radiu».*

Vprašanje: *«Kakor ste javno izjavili, ste bili res očividec pri prisatnku letala 19. avgusta. Ali lahko zvemo Vaše mnenje o dogodku?»*

Odgovor: *«Imel sem možnost opazovati letalo iz razdalje treh kilometrov. Šum motorjev letala je obrnil nase mojo pozornost. Najprej sem opazil naše lovsko letalo, ki je krožilo okoli transportnega letala, takoj nato pa sem slišal kratko streljanje, kateremu je sledil uglušujoč udarec nečesa, kar s silo udari ob zemljo. Takoj sem odredil, naj mi predlože poročilo o dogodku. Po dveh urah sem dobil poročilo, v katerem je bilo rečeno, da je ameriško letalo napravilo krog nad Ljubljano. Ko so se lovci dvignili in mu dali znak, naj pristane, se je letalo obrnilo proti jugovzhodu, bilo pa je prisiljeno, spremeniti smer in se je naglo usmerilo proti avstrijski meji, ne da bi se odzvalo znaku za pristanek, ki sta ga dala dva naša lovca. Eno lovsko letalo se je zelo približalo ameriškemu letalu in je ponovno dalo nalog za pristanek, toda niti to pot niso naloga poslušali.*

To so dejstva, kakor so se dogodila. Obžalovanja vredno je, da je bila resnica v inozemstvu potvorjena, in da je bila Jugoslavija prikazana, kakor da bi mi hoteli motiti odnošaje med zavezniki, medtem ko ni Jugoslavija napravila ničesar drugega, kot to, da je zahtevala spoštovanje svoje suverenosti in pri tem pokazala še preveč popustljivosti.

Jugoslovanski odgovor na ameriško noto

Beograd, 23. - Tanjug — Po preiskavi o prisilnem pristanku ameriškega letala pri Kranju so pristojne oblasti po nalogu jugoslovanske vlade izpustile ameriške letalce in potnike.

V zvezi ima maršal Tito ameriško ultimativno noto za brezpredmetno, ker ne prihaja več v poštev.

Jugoslovanska vlada je tudi dovolila, da ameriške vojaške oblasti prevzamejo letalo, ki je bilo prisiljeno pristati 19. avgusta pri Kranju.

Poročajo, da bo jugoslovanski odgovor na ameriško ultimativno noto izročil. jugoslovanski odpravnik poslov v Washingtonu zato, ker ameriški poslanik v Beogradu ni bil o tem uradno obveščen.

Ameriški poslanik Richard Patterson, ki je včeraj govoril s Titom, se je danes podal na kraj, kakih 15 km ob Bleda. kjer se je letalo 19. avgusta zrušilo.

Lažne in zlonamerne vesti

Praga, 23. — Jugoslovanski pooblaščeni viri označujejo kot iz trte izvite informacije, ki jih je v Pragi razširila ameriška agencija, po katerih naj bi bile vpoklicane jugoslovanske rezerve. Pojasnjujejo tudi, da te informacije niso prišle iz Beograda, pač pa iz Londona.

Protestno zborovanje v Londonu zaradi ameriškega ultimatuma

London, 23. — Iz Londona poročajo, da bo londonska komunistična sekcija nocoj priredila manifestacijo pred poslaništvom Združenih držav, da protestira proti ameriškemu ultimatumu Jugoslaviji.

Svetovna sindikalna zveza za južnoafriške rudarje

Pariz, 23. — Svetovna sindikalna zveza je sprejela sindikalne delegacije Južnoakriške zveze in sprejela na znanje podrobna poročila o dogodkih ob priliki zadnje stavke v Johannesburgu. Poslala je tuti pismo maršalu Smutsu, ki je sedaj v Parizu, ter zahtevala od južnoafriške vlade, naj upošteva zahteve 50.000 rudarjev, ki so sedaj v sporu.

Svetovna sindikalna zveza zahteva razgovor z ministrskim predsednikom južnoafriške vlade.

Boji na Kitajskem

Nanking, 23. VZN. — Boji se nadaljujejo na cestah vasi, ki so v bližini Tatunga, kjer imajo komunistične sile še vedno več kot 100 tisoč mož.

Komunisti so izjavili, da je general Čangkajšek poslal 204 divizije v državljansko vojno in pustil 49 divizij za varstvo 15 pokrajin v zaledju.

Posvetovanja za obnovitev anglo-egiptovskih pogajanj

London, 23. (VZN). — Poročevalec zunanjega ministrstva je danes dopoldne izjavil v Londonu, da so prejeli poročilo o posvetovanjih, ki so zdaj v teku med britansko delegacijo v Kairu, zunanjim ministrstvom v Londonu in zunanjim ministrom Bevinom, ki je v Parizu, da bi preučili možnost obnovitve anglo-egiptovskih pogajanj za revizijo pogodbe iz leta 1936.

Pogajanja so zastala v načetku tega tedna, ko je egiptovska delegacija zavrnila zadnje angleške predloge in je vztrajala pri svojem stališču, ki ga je izrazila v noti z dne 31. julija.

Židovski vojaki protestirajo proti politiki v Palestini

Jeruzalem, 23. — Na nocojšnjem zborovanju je več ko 1500 židovskih vojakov odobrilo resolucijo, naslovljeno na visokega komisarja za Palestino, s katero pozivajo britansko vlado, naj preneha s sedanjo politiko proti židovskim priseljencem.

Po ukazu palestinske vlade so nocoj pod vojaškim spremstvom odpeljali štiri Žide, ki jih sumijo terorizma. Deportirali jih bodo v Eritrejo.

Danes je v Londonu židovska deputacija obiskala britansko ministrstvo za kolonije, da prosi milosti za 18 mladih Židov, ki so bili obsojeni na smrt.

Stanje v Indiji

London, 23. — Indijski podkralj se je danes sestal s Panditom Nehrujem. Domnevajo, da sta razpravljala o sestavi nove vlade.

Nehru je naprosil Ghandija, naj se udeleži izredne seje izvršnega odbora kongresne stranke, ki bo v torek.

V Allahabadu je danes policija streljala in razpršila hindujske in muslimanske demonstrante. Tri osebe so bile ranjene. V Kalkuti je bilo nekaj posameznih napadov. Veliko skrb pa povzroča nevarnost epidemij, ker do sedaj niso še odstranili vseh trupel in ruševin. Trgovine so odprte le eno uro na dan. Zaloge živil se krčijo in cene naraščajo.

Ameriški vojaki nudili prvo pomoč

TOVARIŠU, KI MU JE ČLAN VOJAŠKE POSADKE PREBIL CELJUST

V zvezi z včerajšnjim poročilom o poškodbi treh tovarišev s strani nekaterih ameriških vojakov v Plavah, smo prejeli še naslednje podrobnosti:

Vsi trije tovariši so stvar javili zavezniškemu oficirju v Plavah, eden izmed treh je ob tej priliki spoznal tudi vojaka napadalca, ki ga je pokazal oficirju, ki mu je zagotovil, da bo vse uredil. Tovariša so nato obvezali ameriškanski vojaki.

Prebivalstvo vasi upa, da se, potem ko so prejeli obljubo zavezniškega oficirja, podobni neljubi primeri ne bodo več dogajali.

Obnovitvena dela v Gorici

PRORAČUN PREDVIDEVA TUDI POL MILIJONA ZA REŠETKE V GORIŠKIH ZAPORIH

ZVU je odobrila za obnovitvena dela v Gorici nove kredite in preučuje ostale načrte. Za obnovo cerkve sv. Justa, ki je bila poškodovana ob zavezniškem bombardiranju 8. aprila 1945, so določili 14.000.000 lir, za popravo klopi v drevoredih in mestnih vrtih 157.000 lir, za razsvetljavo goriškega gradu in napeljavo dveh novih podzemskih kablov 200.000 lir, za obnovo cestne razsvetljave 600.000 lir in za rešetke v sodnijskih zaporih pol milijona lir.

Rešetke bodo gotovo zelo lepe. Ali bodo pobarvane? Zeleno? Belo? Rdeče? Čakšna druga barva? — Kako humani!

Izpred sodišča

Obsojeni teroristi člani Julijskih sindikatov

(VZN) — Danes dopoldne so se zagovarjali pred višjim sodiščem Zavezniške vojaške uprave, ki mu je predsedoval major F.C.S. Bayliss, trije mladi delavci in sicer Luigi Casolino, Mario Caiffa in Giuseppe Intrepido. Prva dva sta obtožena, da sta imela pri sebi dne 15. julija v tržiki ladjedelnici vsak po eno ročno bombo, medtem ko so našli pri Intrepidu nabit revolver.

Po zaslišanju in po govoru branilca odvetnika Francinija je sodnik oprostil Casolinija in obsodil Caiffa na 40 dni zapora, Intrepida pa na eno leto. Javni tožilec je bil stotnik L. L. Miller.

Tov. Jakšetič, znani antifašist in major JA, pa je bil lani obsojen zaradi posesti revolverja, ki ga je prejel v spomin, na 18 mesecev.

Izpred sodišča v Gorici

Tri oprostitve in ena obsodba

Zavezniško vojaško sodišče je na včerajšnji razpravi oprostilo Andreja Mrevljeta iz Dornberga (Tabor) ker je ugotovilo, da ni ponaredil osebnih dokumentov, kakor navaja obtožnica.

Oproščena sta bila tudi Marija in Lucijan Blazutič, ki ju je policija zasačila v posesti precejšne količine blaga zavezniškega izvora, odej, bombaževih maj in drugega, za kar pa sta imela potrebno pooblastilo, ker sta blago kupila na vojaški dražbi v Vidmu.

Na leto dni zapora pogojno, od katerih je tri mesece že odsedel, je zavezniško sodišče obsodilo Lorenzona Antonija iz vasi Spodnje Cerovo, pri kateremu je svoj čas policija našla nemško brzostrelko. Obtoženec se je zagovarjal, da mu jo je dal neki kapetan zavezniške vojske, da bi se z njo v sili lahko branil, ker da je edini Italijan v tisti vasi. V tem smislu je poslal razbremenilno izjavo v prid Lorenzonu tudi g. guverner ZVU iz Dobrovega v Brdih, ki je približno potrdil to, kar je prej v svojem zagovoru izjavil obtoženec.

„LJUDSKI" SODNIKI PRIPISUJEJO

Odgovornost za sramotne oprostitve

Kasacijskemu in Izrednemu sodišču ter ZVU

Nekateri ljudski sodniki pri Izrednem porotnem sodišču so poslali polk. Bowmanu pismo, ki ga prinašamo v izvlečku. V pismu pravijo, da so v listu «Giornale Alleato» brali izjave, ki jih je podal polk. Bowman na tiskovni konferenci 30. julija t. l. Zato so sklenili, da sestavijo o tem izjavo, da jo predlože drugim ljudskim sodnikom in da jo skupaj podpišejo. V izjavi pravijo, da ne morejo sprejeti odgovornosti, ki jim jo želi naprtiti g. polk. Bowman s svojimi izjavami. Polk. Bowman je izjavil, da ima izredno porotno sodišče za ljudsko sodišče, ljudski sodniki pa izjavljajo, da sodni aparat, ustanovljen s proglasom št. 5 za kaznovanje zločinov kolaboracionizma, nima ljudskega značaja iz treh razlogov:

1. ker sodnikov ni imenovalo ljudstvo, marveč ZVU;

2. ker sodniki niso uveljavljali po ljudstvu odobrenega zakona, temveč zakon, ki ga je ZVU vsilila ljudstvu v naši pokrajini;

3. res je sicer, da je izredno porotno sodišče po večini sestavljeno iz laičnih članov, toda v kasacijskem sodišču, ki v glavnem odloča o sodbah proti kolaboracionistom, sede samo poklicni sodniki.

Po drugi strani skuša g. polkovnik Bowman s svojimi izjavami naprtiti sodnikom odgovornost za nekatere škandalozne oprostitve, kot na primer Coceanija, Pagninija in Vidussa. Sodniki morajo tako zadržanje obžalovati ter ugotavljajo:

Čeprav ni zakonov, ki bi določali obvezno izpolnjevanje načel, ki jih proglaša kasacijsko sodišče, so kljub temu ob raznih prilikah zaradi neznanja nekaterih ljudskih sodnikov uspeli vezati našo možnost svobodnega sojenja, kakor ga določa proglas št. 5, na načela, ki jih je proglasilo kasacijsko sodišče v Trstu. Zato je bilo skoraj nemogoče obsoditi nekatere ljudi, ki so služili v fašističnih republikanskih ali okupatorjevih oboroženih silah, čeprav proglas št. 5, zlasti pa čl. 242 mirnodobskega vojaškega kazenskega zakonika, kaznuje ta zločin z dosmrtno ječo. Tako so bili tipični kolaboracionisti kot Coceani, Pagnini in Vidusso (katere je radio «Združeni narodi» svoje dni opredelil kot vojne zločince) oproščeni, medtem ko zahteva čl. 58 vojaškega kazenskega zakonika za vojni čas zanje kazen od 10 do 20 let ječe. Zato je bil oproščen Pagnini, ustanovitelj Guardie civiche, čeprav bi moral biti po čl. 258 kazenskega zakonika obsojen na 3 do 6 let zapora, ker je novačil italijanske državljane za službo v prid tujcu. Zato moramo odkloniti odgovornost, ki nam jo je naprtil g. polkovnik Bowman in jo pripisujemo predvsem kasacijskemu sodišču, ki je svojevoljno in proti zakonskim določbam tolmačilo proglas št. 5, nato rednim sodnikom Izrednega porotnega sodišča, ki so v mnogih primerih pri naši presoji smatrali za obvezna načela, ki jih je proglasilo kasacijsko sodišče; ZVU, ki doslej še ni intervenirala pri poklicnih sodnikih kasacijskega sodišča in Izrednega porotnega sodišča, da bi se spoštoval zakon.

(Izjavo je podpisalo 23 ljudskih sodnikov)

Prosfosí voditeljem stavkovnega odbora

Nečete so tudi resolucije, ki jih dnevno prejemamo iz mesta in pokrajine in ki zahtevajo ukinitev odloka ZVU, po katerem bi se morali voditelji stavkovnega odbora zagovarjati pred sodiščem. Ti protesti zavzemajo ne samo vse večji obseg, ampak so tudi iz dneva v dan vse ostrejši ker ljudstvo v dobi, ko ti morala biti zmagovita demokracija, ne more razumeti tako nedemokratičnega postopanja kot je prepoved kake stavke in preganjanje njenih voditeljev.

Usoda poslopja v ulici Carducci 6

Včeraj je izrekel predsednik apelacijskega sodišča v Trstu razsodbo v uradu civilnega oddelka apelacijskega sodišča, ki odbija prošnjo za preklic začasne izvršne sodbe, ki jo je izdalo okrožno sodišče v Trstu v pogledu izpraznitve poslopja v ulici Carducci 6. To prošnjo je vložil krajevni narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje.

Izvršitev sodbe okrožnega sodišča v Trstu stopi v veljavo 27 t. m.

K zadevi se bomo verjetno še povrnili.

O nemoralni delitvi živil

Gospod polk. Bowman je na tiskovni konferenci dejal, da je nemoralno deliti živila v strankarske namene. Dejal je tudi, da bo vsakomur hvaležen, ki ga bo obvestil o takih primerih. Zato smo radovedni, kaj bi g. Bowman dejal na tole sporočilo:

Italijanska zveza poštnih in brzojavnih nameščencev v Trstu

Ker pričakujemo, da bo tukajšnja zbornica dela delila svojim članom živila in druge življenjske potrebščine, naj se člani te zveze javijo z zvezno izkaznico v tajništvu tega sindikata. Ta sindikat bo poslal seznam svojih članov in njihovih svojcev uradu prodajalnice Delavske zbornice. Ker moramo stvar rešiti še ta teden, Vas prosimo... itd.

Draginjska doklada obrtniškim delavcem

Mestni odbor Enotnih sindikatov sporoča: 16. t. m. smo pozvali Združenje obrtnikov v Trstu, naj uveljavi novo draginjsko doklado, ki so jo dosegli z arbitražno razsodbo. Združenje nam je sporočilo, da sprejme razsodbo odvetnika Walterja Levitusa o draginjski dokladi, ki stopi v veljavo 1. avgusta t. l. To velja za vse obrtnike razen brivce in česalce. Za te namreč velja tarifa, ki jo je določil urad za cene pri ZVU in se morajo za vsako povišanje plač posebej pogajati.

5 četnikov so ujeli na poti na področje B

Poročajo, da je civilna policija Julijske krajine naletela predvčerajšnjem na 5 mož, ki so bili — kot poročajo — oboroženi in oblečeni v jugoslovanske uniforme, na glavni cesti južno od Trsta, ki vodi na področje B.

Povišanje doklad za brezposelnost

(VZN) — Nedavno objavljeni odlok ZVU določa povišanje doklad za brezposelnost. Od 1. julija dalje so doklade povišane od 30 na 50 lir dnevno. Od istega dne dalje so povišane tudi doklade za vsakega otroka, ki ga je treba vzdrževati, od 5 na 8 lir dnevno.

V slogi je moč

Po množičnem nastopu pred ravnateljstvom CRDA je ravnateljstvo CRDA odredilo 20 milijonov posojila

31. julija je potekel mezdni sporazum, ki so ga sklenili delavci v ladjedelnicah s podjetjem CRDA. Medtem pa so se življenjske razmere delavcev zelo poslabšale. Cene živil, zlasti maščob in olja, stalno rastejo, mezde pa so ostale iste. Pred kratkim so sicer delavci dosegli malenkostno povišanje draginjske doklade, toda to je bila le kaplja v morju. Zato so delavci zahtevali, naj jim da ravnateljstvo CRDA predujem, dokler ne bo dosežen nov mezdni sporazum, s katerim se bodo vsekakor morale zvišati mezde. S tem predujmom bi si lahko vsaj trenutno malo pomagali.

Danes se je množica delavstva podala pred palačo ravnateljstva CRDA, da podpre svojo delegacijo, ki se je šla pogajat z ravnateljstvom v imenu delavcev in mu izročila njihove zahteve. Zastopnik CRDA Cosulich je dejal, da se ne more pogajati, dokler se ne bodo delavci razšli. Medtem pa so se začeli delavci že sami razhajati, ker je bil njihov namen le-ta, da s svojo navzočnostjo podprejo delegate.

Ravnateljstvo CRDA je nato pristalo, da podeli delavcem 20 milijonov lir, toda ne v obliki predujma, temveč posojila. Vsak družinski glavar dobi na lastno zahtevo. 3000 lir; kar bo ostalo od 20 milijonov potem, ko bodo posojilo vsi družinski glavarji, bodo posodili ostalim delavcem; le vajenci ne dobe nikakega posojila. Delavci bodo morali začeti vračati denar s 1. oktobrom po 100 lir vsakih 15 dni.

Delegati so tudi načeli vprašanje menze. G. Cosulich jim je dejal, da se že šest mesecev ne peča s tem vprašanjem in da ga bodo pretresali, ko se vrneta baron Economo in svetnik Zennari, ki se sedaj s tom pečata.

Ob povratku iz kolonije v Postojni

Starši otrok iz Tržiča in Ronk, ki so se po enem mesecu vrnili iz kolonije v Postojni, pošiljajo izraze globoke hvaležnosti onim družinam, ki so malčkom za časa počitnic posvetile vso svojo skrb. Malčki so se vrnili telesno okrepčani, nekateri so se zredili za 3 kg. Gostitelji so otrokom poklonili oblačila, zdravila in še mnogo drugih predmetov.

K stanovanjski krizi

Večjo racionalnost in pospešitev gradnje novih hiš! Konec „stanovanjski politiki!"

Stanovanjsko vprašanje postaja v Trstu vedno bolj pereče. Vzrokov je več: bombardiranje za časa vojne, velik dotok beguncev iz Italije, ki so bežali pred bombardiranjem, ker je bilo v Trstu bolj varno, in ki se še niso vrnili na svoje domove, pritok vojnih zločincev iz naprednih držav, rekvizicije. Zato je sedaj Trst prenatrpan, ker se je redno prebivalstvo, ki je štelo pred vojno okoli 250.000 duš, zelo pomnožilo. Pri tem ima vmes prste tudi CLN-ovska politika, ki vztraja na tem, da ostane v Trstu čim več zvestih «regnicolov». V Trstu je namreč mnogo ljudi, ki žive od podpor iz Italije. Tu je mnogo učiteljev, ki so nekdaj službovali v slovenskih krajih na deželi, in so izgubili svoja mesta, tu so aktivni oficirji italijanske vojske, ki imajo celo svoje udruženje, državni uradniki in še mnogo drugih. Kaj delajo tu? Gotovo ne pridobitnega dela. Če bi odšli domov, bi bila s tem stanovanjska kriza vsaj nekoliko omiljena.

Tudi rekvizicije stanovanj se ne vrše vedno po zdravih kriterijih. Če bi rekvirirano stanovanja bolj racionalno izkoristili, bi ostalo mnogo več prostora. Tako pa imamo primere, da ima en sam človek — naj je tudi vojaška osebe — po 5 sob, medtem ko se pri Sv. Jakobu v nekaterih sobah stiska po 5 ljudi: kakšne so v teh primerih higienske razmere in kako trpi zdravje, si lahko vsakdo predstavlja. Tudi stanovanjski urad slabo posluje. Od vsepovsod prihajajo pritožbe proti njegovemu delovanju. Namesto da bi dodelil stanovanja prizadetim v vojni, skrbi za «istrske begunce».

Sedaj obetajo še nove rekvizicije stanovanj za družine ameriških oficirjev. Res je, da so trenutno odločili izgon stanovalcev iz ulice Beccaria, ki so odločno protestirali proti temu ukrepu, toda s tem ni vprašanje rešeno. Pri tem je zanimivo, da je vse tržaško ljudstvo podprlo protest teh družin. Napredne ljudske množice so vedno pripravljene podpreti vse one, ki se jim dogaja krivica. Vse drugače se ob teh prilikah obnaša gospoda okoli CLN-a. Ko je njeno glasilo poročalo o izgonu iz stanovanj v ulici Beccaria, se je obregnilo ob palačo št. 6 v ulici Carducci in še enkrat pokazalo svoje pravo lice, kakor da bi bila rešitev stanovanjske krize odvisna od izpraznitve enega poslopja. Toda če ne bi tako ravnali, ne bi bili CLN-ovci.

Najbolj učinkovit ukrep, da se reši stanovanjska kriza, je gradnja novih stanovanjskih hiš in obnova porušenih. S tem bi dosegli dvojno: nudili bi ljudem potrebna stanovanja in obenem zaposlili vsaj del ogromnega števila brezposelnih. Vest, da bodo začeli pri Sv. Soboti graditi blok 21 hiš s 265 stanovanji, je prvi korak k temu. Vprašamo se le, čemu niso pristojne oblasti že prej mislile na to. Če bi se lani lotili gradnje stanovanjskih hiš, bi lahko za svoje oficirje že zgradili primerna in udobna stanovanja ter jim ne bi bilo treba izganjati iz stanovanj domačinov. Gradnje novih stanovanjskih hiš je treba pospešiti in jih začeti v večjem obsegu. Sredstva za to ne bi smela primanjkovati.

Napad na zavezniško vozilo

(VZN) Predvčerajšnjem popoldne so streljali na neko zavezniško vozilo od «Mobile Library Units», ki je vozilo po državni cesti št. 55, približno 4 in pol km južno od Kobarida. Dva strela sta razbila zaščitno steklo. Vozač je ušel nepoškodovan zasedi, ki je bila že pet v malo več kot enem mesecu. Edini potnik vozila je bil vojak poveljniške stotnije 88. divizije, ki je, ko je zaslišal strele, ustavil avtomobil in štirikrat ustrelil s svojo karabinko v smeri proti napadalcem, a jih očividno ni zadel. Na kraj nesreče je nekaj sekund po streljanju prispelo neko drugo vozilo 88. div. Obhodnice, ki so jih takoj poslali na mesto, niso našle nobene sledi za napadalci.

Zopet napad pri Kobaridu

Dne 22. avgusta ob 19. uri zvečer sta dva zakrinkana in oborožena neznanca na cesti Kamnc-Idrsko na Kobariškem napadla nekega Baili Valterja iz Cappare (Ferrara), ter ga oropala 50.000 lir in osebnih dokumentov. Prizadeti je stvar javil policiji v Gorici, ki sedaj raziskuje.

V zvezi z dejstvom, da to ni prvi roparski napad na tej cesti, in v zvezi z domnevanjem, da prihajajo oboroženi in zakrinkani napadalci iz videmske province oz. iz Benečije, je civilna policija iz Gorice javila zadevo in opozorila na te dogodke kvesturo v Vičmu.

Povratek 8 britanskih vojakov

Glavni stan 13 vojnega zbora je danes potrdil vest, da se je 8 britanskih vojakov, ki so izginili 15. avgusta skupno s tremi avtomobili, na katerih so potovali s 7 nemškimi vojnimi ujetniki, vrnilo v svoje edinice. Po krajevnih vesteh so vojaki zašli na področje cone B, ko so zgrešili pot v bližini Lazaretta.

Ljubezenska žaloigra v Gorici

NAJPREJ JE USTRELIL DEKLE, NATO ŠE SEBE

Tragičen dogodek se je odigral ob 15.30 uri v ul. D'Annunzio v Gorici. Erik Fratnik, okrog 30 let star, stanujoč v ul. Baiamonti 16, je ustrelil dekle Federiko Batič, staro 25 let, na stopnicah njenega stanovanja v ul. D'Annunzio v neposredni bližini glavnega stana civilne policije. Nanjo je sprožil štiri strele s pištolo in jo smrtno ranil. Dekle je obležalo v krvi. Čim je pristopil na kraj tragedije civilni policaj, ki so ga osupnili prvi streli, je mladenič pognal še sebi dva strela v glavo in se tako težko ranjen zgrudil na krvavеče telo Federike. Nabaja se v bolnici. Njegovo stanje je zelo resno. Domneva se, da so razlogi, ki so privedli do te tragedije, ljubezenskega značaja.

Smrtna nesreča

Enoletni Rodolfo Lepore je padel z okna prvega nadstropja v stanovanju v ul. XX. Settembre 68 in se smrtno ponesrečil. Njegovo truplo se nahaja v bolniški mrtvašnici na razpolago za obdukcijo.

Tatvine

Gospa Ida Zoppi je policiji javila, da so neznani tatovi ukradli njenemu gospodarju večjo količino krzna v vrednosti 200.000 lir.

Vratarica stavbe št. 16 v ulici Canova v Trstu je včeraj zjutraj obvestila Zoppi Ido, stanujočo v ul. Palestrina 3, gospodinjo pri gospodu Rebcu Francu, da je odprl nekdo v kleti zaboj njenega gospodarja. Gospodinja Ida je v kleti ugotovila, da so tatovi s pomočjo ponarejenih ključev vdrli v klet Rebca in odnesli iz zaboja 19 new izdelanih krzen belega jančka, vrednih 200.000 lir. Tatovi so skušali odpreti še drugi zaboj, toda to jim ni uspelo. Tatvino so izvršili najbrže predvčerajšnjem okrog 23. ure.

Tatovi so izvršili tatvine tudi na škodo Irene Jast, stanujoče v ulici XX. Settembre 100, Santarossa Josipa stan. v ul. Crispi 75, Radetich Ivana, stan. v vicolo Ospedale Militare 25, Petronio Adele, stan. v ulici Crispi 95.

Sprejeti v tržaško bolnico

Giorgi Anton, star 58 let, stan. v ul. Udine; 39 letni Pinzin Angelo iz Cavesana; štirileta Arciaro Carmela iz ul. Campanelle 361.

Prvo pomoč pa so nudili: Radovasu Mariju, Redich Milenku, Comer Nerep in Scebu Romanu.

Najdeno

Podpoveljstvo mestnih straž (ul. Mazzini 7) v Gorici, sporoča, da so našli mrežasto torbo, v kateri so razne osebne potrebščine in listine z dokumenti na ime Turk Alba in Velcich Giorgia. Torbo so shranili na imenovanem poveljstvu. Prizadeti osebi sta vabljeni, naj prideta ponjo.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Št. Peter na Krasu

ČETRTA OBLETNICA USTANOVITVE PARTIZANSKE EDINICE

Dne 21. t. m. je neka edinica JA, ki se nahaja v Št. Petru na Krasu, praznovala četrto obletnico svojega obstoja. Mesto je bilo v zastavah, množice pa so se zbrale skupno s predstavniki ljudske oblasti na velikem travniku, kjer je bil postavljen oder. Pred odrom je bila postrojena vsa edinica v paradnih uniformah. Junaški borci te edinice so napravili v štirih letih borbe težko pot skozi vzhodno in zahodno Bosno, Jajce, skozi Srbijo in Beograd v Trst. Po slavnostnem govoru so borci in ljudstvo delj časa vzklikali bratstvu med narodi. V popoldanskih urah je sledila prosta zabava, katere se je udeležilo številno občinstvo.

Korte

PODARITEV ZASTAV VOJSKI

Pred kratkim se je vaška mladina skupno z borci tamkajšnje posadke udeležila udarniškega dela za obnovo ceste. Po končanem delu so se vsi skupaj zbrali in mladina je podarila vojski tri zastave in sicer za vsako četo eno. Te lepe svečanosti se je udeležilo številno ljudstvo. Po izročitvi zastav se je po vasi razvila povorka. Ob koncu so vsi skupaj zapeli «Hej Slovani». N. V.

Idrija

PROSTOVOLJNO DELO MLADINE

Mladinci in mladinke, ki so se vrnili iz mladinske proge Brčko-Banovići, so se na zadnjo udarniško nedeljo zbrali in skupno v sestavu čete odšli na prostovoljno delo. Prikorakali so s svojo zastavo na čelu. V razmeroma prav kratkem času so porušili staro hladilnico in z nje pripravili več tisoč komadov opeke, ki bo služila pri gradnji nove mizarnice. Naslednji dan je mladinska udarniška četa odšla na Vojsko, kjer je skupno z ostalimi tovariši in tovarišicami pomagala pri obnovi. F. V.

Povečanje začasne podpore jetičnim

Z nedavno objavljenim ukazom ZVU so odredili povečanje začasne podpore jetičnim. Zato so z veljavnostjo od 1. julija povečali to podporo od 30 na 50 lir dnevno in dodatno doklado za vsakega nepreskrbljenega otroka od 5 na 8 lir dnevno. Z istim dnem so doklado v korist onih, ki nimajo nepreskrbljenih svojcev, povišali od 10 na 15 lir dnevno. Prispevek delavcev za razdelitev tako povečane dodatne doklade in zaradi povečanih stroškov bivanja v bolnici, so zmanjšali od 4% na 3% njihovega kosmatega zaslužka, toda način plačanja prispevka je ostal nespremenjen.

Spodnja Idrija

LJUDSTVO POMAGA PRI OBNOVI

Preteklo nedeljo se je v Sp. Idriji in v Sr. Kanomlji ponovno zbralo večje število tovarišev in tovarišic, ki so se udeležili obnovitvenega dela. Presejali so 18 m3 prodnega peska, očistili vodovod, pospravili bodečo žico, ki je bila v veliko napoto. Skupina 12 mladink v Sr. Kanomlji je v kratkem času očistila 12 m3 ruševin. Prosvetna organizacija pa skrbi za obnovo knjižnice, ki so jo uredile štiri mladinke. F. V.

Idrsko

KULTURNA PRIREDITEV

Na vaški cerkveni praznik je ženski pevski zbor prosvetnega društva «P. Skalar» nastopil na ljudskem odru z lepim in pestrim sporedom. Vmes je nastopil tudi dramski odsek z burko — enodejanko «Sovražnik žensk». S pevskimi točkami je nastopil tudi moški zbor ter član zbora «S. Kosovela» tov. Hrast. K uspehu prireditve je poleg vseh pevcev in igralcev pripomogla tudi okrajna pevovodkinja Kosmač Ivanka.

Prireditve, predavanja in sestanki

PRIREDITEV V POSTOJNSKI JAMI. V nedeljo 1. septembra bo v postojnski jami velika podzemska veselica. Jama bo raskošno razsvetljena. Na sporedu je koncert, nastop pevskih zborov in ples. Začetek ob 13 uri. Vstopnina znaša 50 lir.

Ob tej priliki bo skupinski izlet iz Trsta z odhodom z glavnega kolodvora v nedeljo 1. 9. zjutraj ob 6.40. Povratek istega dne zvečer. Za izletnike so rezervirani posebni osebni vagoni. Odobren je 50% popust na železnici. Prijave se sprejemajo od torka 27. t. m. naprej pri potov. uradu UTAT, via Imbriani 11 in pri avtopodjetju Caharija, via F. Severo 5.

VPISOVANJE GOJENCEV V GLASBENO ŠOLO «GLASBENE MATICE» V TRSTU se vrši po sledečem redu: v četrtek dne 29. t. m. v Barkovljah, ul. Lavareto 8. v petek dne 30. t. m. na Opčinah v Ljudskem domu, v soboto dne 31. t. m. pri Sv. Ivanu, v gostilni Milkovič pri cerkvi, v ponedeljek 2. sept. t. l. v Skednju, ul. Panebianco 96, I., v torek 3. sept. t. l. in v sredo 4. 9. t. l. v šoli Vicolo dell'Ospedale Militare št. 2. Vpisovanje se vrši povsod vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

REDNA TROMESEČNA SKUPŠČINA KULTURNEGA KROŽKA «KRALJIČ» V TRSTU. Vse člane vabimo naj se udeležijo redne trimesečne skupščine, ki se bo vršila v ponedeljek 26. t. m. ob 18.30 v velikih dvorani krožka.

Danes in jutri ob 20. uri bo običajen zabavni večer.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE FIORELLA CARLA V TRSTU, (Viale XX. Settembre, dvorišče gimnazije «Petrarca»), ki je doseglo že tako lepe uspehe pri malčkih, bo danes ob 18. uri imelo izredno predstavo Fiorellove zgodbe v treh dejanjih «Tombolino ed Arlecchino nel paese delle Fate». Na odru bo 12 igralcev, to je po mnenju strokovnjakov največ, kar se da doseči na polju lutkovnih predstav. Tej prireditvi bo sledila enodejanka «Tombolino fa il cattivo e la Fata lo trasforma in Pinocchio». Na koncu bo humoristični prizor.

Jutri v nedeljo bosta dve predstavi in sicer ob 10. uri dopoldne in ponovitev programa ob 18. uri zvečer.

PROSV. DRUŠTVO V LONJERJU priredi v nedeljo 25. t. m. ob 16.30 veliko vrtno veselico. Nastop pevskih zborov iz Lonjerja in društva «Pisoni» iz Kolonje. Na sporedu tombola, glavni dobitek prašič, srečolov in prosta zabava.

PROSV. DRUŠTVO «DRAGA» V SVETEM PRI KOMNU priredi v nedeljo 1. sept. t. l. veliko ljudsko prireditev s plesom.

Prireditve na gradu

ZADNJA PREDSTAVA «MADAME BUTTERFLY». Pri gledališki blagajni na trgu Verdi 1 v Trstu nadaljujejo s prodajo vstopnic za zadnjo predstavo «Madame Butterfly», ki bo danes zvečer ob 21. uri. Dirigira Votto Antonino. Glavne vloge igrajo Fortunati Mercedes, Annaloro Anton in Vanelli Gino.

Izleti

PLANINSKO DRUŠTVO V TRSTU priredi v dneh 31. 8. in 1. 9. izlet na Triglav. Podrobneje o tem prihodnjič.

IZLET V GRADEZ bo jutri 25. t. m. Odhod iz Trsta ob 8.30, prihod ob 18.30.

Vojnim oškodovancem

ZADRUGA VOJNIH OŠKODOVANCEV Z O. J. V TRSTU opozarja vse one, ki so utrpeli škodo po zavezniških vojaških edinicah na premičninah in nepremičninah naj to v dveh mesecih po nastali škodi prijavijo. Škoda, ki je nastala pred 1. julijem 1946, mora biti prijavljena najkasneje do 31. t. m. Prizadeti dobijo vsa potrebna pojasnila pri podružnicah Zadruge vojnih oškodovancev.

Tečaji

TEČAJ ZA SPEDITERJE. Vse one, ki so se vpisali v večerni teoretični tečaj za špediterje pri kulturnem krožku «Chimici» v Trstu obveščamo, da se bo tečaj pričel 27. t. m. ob 21. uri. Vabimo tovariše in tovarišice, ki bi se želeli še vpisati, naj to store čimprej pri tajništvu kulturnega krožka vsak dan od 8. do 12. ure in od 16. do 20. ure.

Solstvo

POPRAVNI IN SPREJEMNI IZPITI NA NIŽJI GIMNAZIJI V TOLMINU. Na nižji gimnaziji v Tolminu se bodo vršili 3. in 4 sept. popravni izpiti za vse razrede (tudi na niž. teč. izpit); 5. 6. in 7. sept. privatni razredni izpiti za vse razrede; 10. 11. sept. sprejemni izpiti za I. razr.; 12. in 13. sept. bo vpisovanje za I., II., III., IV. in V. razr. (Dovoljena je otvoritev V. razreda). Prošnje (kolkovane z 30 lir) za vse izpite je vložiti v ravnateljevi pisarni do 28. avg. t. t. Pri vpisu za I. razr. naj vsak predloži spričevalo o uspešnem dovršenem IV. razr. osnovne šole in potrdilo o roj. podatkih. Vsak dijak mora pri vpisu oddati izpolnjeno in kolkovano (30 lir) «prijavo». Zaradi počitniške kolonije se bo redni pouk pričel 23. sept. ob osmih. Vse podrobnosti so razvidne na šol. oglasni deski.

IZPITI V JESENSKEM ROKU V TRSTU. Kakor poročajo, se bodo sprejemni, razredni, zrelostni in zaključni izpiti v jesenskem roku srednjih, klasičnih, realnih tehničnih šol in učiteljišč začeli 23. septembra na šolah in državnih zavodih in 2. oktobra na podobnih in javnih zavodih. Maturitetni in sposobnostni izpiti (jesenski rok) se bodo začeli na vseh teh zavodih dne 10. oktobra ob 8.30 s pismeno nalogo v učnem jeziku.

Enotni sindikati

SKUPŠČINA INDUSTRIJSKIH NAMEŠČENCEV. V ponedeljek bo ob 18. uri v ul. Imbriani 5 skupščina vseh uradnikov v industriji. Članov ES. Razpravljali bodo o važnih vprašanjih.

ENOTNI SINDIKAT KULTURNIKOV - ODSEK ZA KOLONIJE. V ponedeljek se vrnejo ob 15.30 na postajo «Campo Marzio» otroci iz počitniške kolonije v Herpeljah.

V torek bo ob 11. uri v ul. Imbriani št. 5 soba št. 13 sestanek kinematografskih nameščencev.

ENOTNI KMETIJSKI SINDIKAT. V nedeljo 25. t. m. bo ob 10. uri zjutraj sestanek odbornikov in referentov v ul. Imbriani 5, I.

Delitev racioniranega blaga

DELITEV GRAHA. Sepral pojasnjuje, da gre pri zadnji delitvi graha za cel in polovičen grah zelene in ne rumene barve.

PODALJŠANJE DELITVE BLAGA «ENDSI». Brezplačno delitev «Endsi» zelenjave in mila, ki bi se morala končati 24. t. m., so podaljšali do 31. t. m.

ZAKLJUČEK DELITVE. Sepral opozarja vse potrošnike, da bodo danes zaključili delitev sledečih živil: koruzne moke (skupine V, VI, VIII, X in XI) za mesto Trst, ki se je pričela 31. julija t. l.; koruzne moke za sežansko občino, ki je pričela 8. t. m. Po tem datumu ne bo več mogoče prevzeti zgoraj omenjenih živil.

DELITEV ČISTEGA ANGLEŠKEGA MILA. Trgovsko industrijska zbornica v Trstu sporoča, da bodo danes pričeli deliti posestnikom živilskih nakaznic tržaške občine po 100 gr čistega angleškega mila na osebo na odrezek št. 48 živilske nakaznice julij oktober. Delitev bo brezpogojno zaključena 31. t. m. Cena 35 lir za kg.

Promet

UPRAVA CEST PRI POV. PNOO ZA SLOV. PRIMORJE sporoča: Ker se na več sektorjih na asfaltnih cestah Slovenskega Primorja vrše večja popravila asfaltnega cestišča, se morajo vsi uporabniki asfaltnih cest strogo držati navodil cestnih organov in strogo upoštevati mednarodne zaščitne znake. Vsi sektorji cestišča, ki še niso dovolj utrjeni za promet, so zavarovani z mednarodnimi zaščitnimi znaki in kjer zaradi obsežnosti sektorjev teh znakov primanjkuje, so zavarovani z drugimi predmeti. Ker vsak dohod na zavarovane in še neutrjene sektorje cestišča povzroči lahko ogromno škodo narodnemu gospodartvu, zato je izdala Uprava cest pov. PNOO nalog vsem cestnim organom, naj strogo pazijo na vsak tak prestopek, ki se bo kaznoval po kazenskem zakonu. Vsi uporabniki asfaltnih cestišč naj se zavedajo, da Uprava cest pri pov PNOO dela z vsemi silami na tem, da se vse cestno omrežje na Slovenskem Primorju čimprej vspostavi v dobro stanje, kar bo v korist posameznikom kakor tudi celokupnem narodnem gospodarstvu. Zato se ponovno pozivajo vsi uporabniki asfaltnih cestišč, naj se strogo drže navodil cestnih organov in tako pripomorejo k čim hitrejši obnovi cestnega omrežja.

Parniki

VAZNI RED OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH PARNIKA TRST-MILJE: iz Milj proti Scalo Legnami ob 7, 12.50 in 19; iz Scalo Legnami proti Miljam ob 7.25, 13.20 in 19.30; iz Milj v Trst (pomol Pescheria) ob 7.50, 9.15, 11.30, 13.50 in 20; iz Trsta v Milje ob 8.30, 10, 12.10, 14.30 in 20.45.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad občine mesta Trsta javlja, da se je 23. avgusta 1946 leta rodilo 4 otrok, umrlo je 10 ljudi, porok je bilo 9.

UMRLI: Bocchieri Klavdij, 12 mes., Emanuelli Peter 45 let, Lugnani Almerico 60 let, Fano Orescentino 58 let, Herzog por. Fatima Ella Ulčakdo 48 let, Fortuna Jakob 91 let, Vatta Josip 50 let, Dodich vdova Grisonich Ana 74 let, Urbani Oliviero 58 let, Fratellone Marija 19 let.

POROKE: vknjižene: Degrassi Marij, pleskar in Stradi vdova Battan Elizabeta, čistilka; Lupi Viktor, pomorski natakar in Visintin Marija, zasebnica; Giacomello Josip, uradnik in Savi Angela, uradnica; Valdré Julij, markonist in Fatur Laura, učiteljica; Spanghero Umbert, univerzitetni študent in Bonicioli Liliana, zasebnica; Bole Rihard, železničar in Beccari Marcella, zasebnica; Perhavz Rudolf, kotlar in Santin Katarina, zasebnica; Lenardon Peter, uradnik in Doveri Liliana, zasebnica; Gerland Leslie George, uradnik in Blucaglia Ione Lida, trgovska pomočnica.

Dobra srca

Ženska zveza iz Gropade je darovala za sirotišnico Buonarotti: 61 l mleka, 31 jajc in 2.335 lir.

SIAU Gropada je darovala za pomoč političnim jetnikom 3.915 lir.

RADIO TRST II.

SOBOTA, 24. AVGUSTA

7 Jutranja glasba; 7.25 koledar; 7.30 vesti v ital.; 7.45 vesti v slov.; 12 reproducirana glasba; 12.30 fantazija pestre glasbe; 12.45 napoved časa - vesti v slov.; 13 vesti v ital.; 13.15 predavanje: «Mladinski igralni poloidan»; 13.30 plesna glasba; 14 pregled vesti - branje sporeda; 14.05 predavanje: «Kratke vesti iz U. S. A.»; 17.30 romantična glasba; 17.45 simfonična glasba; 18.45 vokalni koncert; 19 predavanje: «Kulturne aktualnosti»; 19.15 slušna igra: «Iz dobre družine»; 20 napoved časa - vesti v slov.; 20.15 vesti v ital.; 20,30 slovenščina za Slovence; 20.45 tedenski politični pregled; 23.10 vesti v slov. na postaji Trst I na valu 263.2 m.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 16.15: «Skot na d